

АНЕКС ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

2023 – 2028.

Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

Јануар 2024. године

Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

Важан задатак наше школе је предузимање мера за спречавање насиља. На основу Закона о ратификацији, Конвенцији Уједињених нација о правима детета, Закону о основама система образовања и васпитања, Националног плана акције за децу, објављен је Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања (2005.), а две године касније и Посебни протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама (2007.). Правилником о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање (2010, 2019 и 2020), прописани су садржаји и начини спровођења превентивних и интервентних активности, услови и начини за процену ризика, начини заштите од насиља, злостављања и занемаривања и праћење ефеката предузетих мера и активности. Наставак правне регулативе следи усвајањем: Правилника о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања (2016), Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности (2018), Упутством о поступању установа образовања и васпитања и центара за социјални рад - органа старатељства у заштити деце од насиља (2018). Поред наведеног, за израду програма заштите школа је користила:

- садржаје националне платформе „Чувам те“ и материјал са обуке (реализоване су обуке за запослене, о платформи, информисане све интересне групе: родитељи, ученици, запослени),
- резултате самовредновања (посебно области квалитета: Етос и Подршка ученицима) који су показали да је наша школа и даље безбедно место,
- резултате анализе стања безбедности у школи (у школи постоје сва потребна правна акта која се тичу безбедности и заштите: Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време остваривања образовно-васпитног рада и других активности које организује школа, Правила понашања у МШ „Живорад Грбић“, Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности ученика МШ „Живорад Грбић“, Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности запослених. У школи је обезбеђено дежурство наставника и школски полицајац.

Општи циљеви програма заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту програм):

1. унапређивање безбедности у школи кроз спречавање дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања,
2. обезбеђивање спровођења брзог и координисаног поступка у ситуацијама појаве дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, а који штити ученика од даље дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и обезбеђује му одговарајућу помоћ,
3. обезбеђивање заштите ученика и осталих учесника образовно-васпитног процеса, заштита и остваривање њихових права, обавеза и одговорности.

Специфични циљеви:

1. стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања,
2. укључивање свих интересних група (ученика, родитеља, запослених у школи) у доношење, остваривање и развијање Програма,
3. подизање нивоа свести и повећање осетљивости за препознавање дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања свих субјеката укључених у живот и рад школе,
4. дефинисање процедура и поступака за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и реаговање у ситуацијама када се оно дешава,
5. информисање свих укључених субјеката у живот и рад школе о процедурама и поступцима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и реаговање у ситуацијама када се оно дешава,

6. унапређење компетенција ученика, родитеља и запослених за уочавање и решавање проблема дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања,
7. спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања,
8. успостављање система унутрашње заштитне мреже у случајевима дешавања дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања,
9. стално праћење и евидентирање врста и учесталости дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и процењивање ефикасности Програма,
10. ублажавање и отклањање последица које дискриминација, насиље, злостављање и занемаривање има на ученике и њихова реинтеграција у заједницу вршњака и живот школе,
11. обезбеђивање саветодавног рада са ученицима који трпе, врше и посматрају дискриминацију, насиље, злостављање и занемаривање.

Значење појмова дискриминација, насиље, злостављање и занемаривање

ДИСКРИМИНАЦИЈА и дискриминаторско поступање у образовању и васпитању (у даљем тексту: дискриминација) је свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима у установи којом се неоправдано прави разлика или даје првенство, а нарочито она којом се:

- 1) ограничава или ускраћује право на основно образовање и васпитање под једнаким условима,
- 2) отежава или онемогућава упис лица или групе лица у установу, услед њиховог личног својства,
- 3) искључује лице или групе лица из образовног система услед њиховог личног својства,
- 4) отежава или ускраћује могућност праћења наставе и учешћа у другим образовним односно васпитним активностима услед личног својства лица или групе лица,
- 5) ученици, запослени или трећа лица разврставају по њиховом личном својству,
- 6) ускраћују или не предузимају мере подршке које су законом прописане, а по основу личног својства,
- 7) на други начин неоправдано прави разлика или неједнако поступа са децом, ученицима или другим лицима која учествују у образовном и васпитном процесу.

Дискриминаторно понашање се разврстава у три нивоа у односу на:

1. узраст учесника у образовању,
2. интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања,
3. облик и начин дискриминаторног понашања – узнемиравање и понижавајуће поступање,
4. последица дискриминаторног понашања.

Нивои	Опис
Први	Када су учесници истог или приближног узраста (дете - дете, ученик - ученик, одрасли - одрасли) или када дискриминацију врши млађи учесник према старијем.

Други	Када се узрасно старији учесник понаша дискриминаторно према млађем, када се дискриминаторно понашање поново јавља или продужено траје, ако група испољава дискриминаторно понашање према појединцу, када дискриминаторно понашање доводи или потенцијално може да доведе до угрожавања физичког, односно психичког здравља учесника у образовању.
Трећи	Када се група дискриминаторно понаша према лицу или другој групи, ако је узнемиравање и понижавајуће поступање изазвало страх или непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење по дискриминисано лице или је довело до искључивања или одбацивања лица или групе лица, ако је у интервенцију на понашање укључена спољашња заштита (здравствена служба, установа социјалне заштите, полиција, Министарство, надлежна школска управа Министарства, јединица локалне самоуправе, Повереник, правосудни органи и др.). Тешки облици дискриминације, утврђени законом о забрани дискриминације, као што су: виктимизација, сегрегација, говор мржње, подстицање и удруживање ради вршења дискриминације, физички напад мотивисан мржњом због националне припадности, вере, пола или другог личног својства и сви други облици дискриминације који изазивају нарочито тешке последице по дискриминисано лице, односно групу.

Виктимизација - подразумева шиканирање и малтретирање лица или групе лица која тражи заштиту од дискриминације, која је пријавила или сведочи у корист дискриминисаног лица.

Сегрегација - подразумева одвајање припадника одређене групе од других лица или група лица, а у образовању и васпитању – издвајање одређених категорија учесника у образовању у специјалне школе, посебне предшколске и школске објекте, посебне групе, одељења или подгрупе у оквиру одељења, из разлога који није у складу са Законом и посебним законом.

НАСИЉЕ је сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашању које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства деце/ученика. Насиље над децом/ученицима могу вршити њихови вршњаци, одрасле особе које су запослене у школи и одрасле особе које нису запослене у школи.

Насиље има различите форме:

Физичко насиље и злостављање је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа.

Психичко насиље и злостављање је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета и ученика или запосленог.

Социјално насиље и злостављање је понашање којим се искључује дете и ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба.

Дигитално насиље и злостављање је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта, четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и сл.

Злоупотреба детета и ученика је све оно што појединац, односно установа чини или не чини, што негативно утиче, наноси штету, ускраћује или смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи га у немоћан положај према појединцу или установи (злоупотреба у спорту, у политичке, верске, комерцијалне и друге сврхе). Злоупотреба подразумева и прекомерно подстицање, односно психолошки притисак на дете и ученика од стране родитеља или наставника ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса детета.

Сексуално насиље и злостављање је понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Насилни екстремизам је промовисање, заговарање, подржавање, припремање и учествовање у идеолошки мотивисаном насиљу за остваривање друштвених, економских, верских, политичких и других циљева.

Трговина људима је врбовање, превозење, пребацивање, скривање или примање лица, путем претње силом или употребом силе или других облика присиле, отмице, преваре, обмане, злоупотребе овлашћења или тешког положаја или давања или примања новца или користи да би се добио пристанак лица које има контролу над другим лицем у циљу експлоатације.

Експлоатација је рад који није у најбољем интересу детета и ученика, а у корист је другог лица, установе или организације. Ове активности могу да имају за последицу угрожавање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора.

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о детету и ученику, установе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој. Занемаривање у установи обухвата: ускраћивање појединих облика образовно-васпитног рада неопходних детету и ученику, нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља; пропусте у обављању надзора и заштите детета и ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

Врсте и облици насиља се међусобно преплићу и условљавају тако да јасне границе не постоје (нпр. психичко насиље прати сваки други облик и врсту насиља). Насиље се може спречити превентивним поступањем кроз неговање културе понашања, уважавања личности, хуманим односима, разумевањем...).

Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

Овај тим формира директор на почетку сваке школске године и његови чланови су представници наставника, родитеља, ученика, полиције и стручних сарадника.

Тим у току године има 5 редовних састанка на којима планира, анализира и евалуира активности, а ванредни састанци се одржавају у случајевима пријаве дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања.

Сарадници у реализацији плана

Ученици, родитељи, школски полицајац, савет родитеља, школски одбор, колектив школе, школска управа, правосудни органи, МУП Србије, Центар за социјални рад, Здравствени центар Ваљево...

Делокруг рада

Безбедност ученика у школи.

Задаци Тима:

- 1) припрема програма заштите;
- 2) информисање ученика, запослених и родитеља о планираним активностима и могућности тражења подршке и помоћи од тима за заштиту;
- 3) учествовање у обукама и пројектима за развијање компетенција запослених потребних за превенцију и интервенцију у ситуацијама дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;
- 4) предлагање мере за превенцију и заштиту, организовање консултација и учествовање у процени ризика и доношењу одлука о поступцима у случајевима сумње или дешавања дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;
- 5) укључивање родитеља у превентивне и интервентне мере и активности;

- 6) праћење и процењивање ефеката предузетих мера за заштиту деце и ученика и давање одговарајућих предлога директору;
- 7) сарадња са стручњацима из других надлежних органа, организација, служби и медија ради свеобухватне заштите деце и ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;
- 8) вођење и чување документације;
- 9) извештавање стручна тела и органа управљања.

Превентивне активности

Под превенцијом дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања подразумевају се мере и активности којима се у школи ствара сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације.

Циљеви спровођења превентивних мера и активности су:

- подизање нивоа свести и осетљивости ученика, родитеља и запослених за препознавање дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;
- неговање атмосфере сарадње и толеранције, уважавања и конструктивне комуникације у којој се не толерише дискриминација, насиље, злостављање и занемаривање;
- истицање и унапређивање знања, вештина и ставова који су потребни за конструктивно реаговање;
- унапређење познавања процедура за пријављивање и поступање код ученика, родитеља и свих запослених у случају сумње или сазнања о свим облицима дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;
- подстицање усвајања позитивних норми и облика понашања, учење вештина конструктивне комуникације и развијање емпатије;
- упознавање са видовима и стратегијама пружања одговарајуће подршке и разумевања различитих облика комуникације и понашања ученика са тешкоћама и сметњама у развоју и инвалидитетом;
- развијање социоемоционалне компетенције ученика, родитеља и запослених;
- обезбеђивање заштите ученика, родитеља и свих запослених од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања.

Превентивне мере и активности обухватају:

- стално стручно усавршавање,
- јачање међупредметних компетенција у редовној настави,
- разноврсну понуду слободних активности,
- усвајање правила понашања и њихову доследну примену,
- помоћ ученицима у развијању социјалних животних вештина,
- активно учешће ученика и родитеља у планирању и реализацији превентивних активности,
- сарадњу са другим институцијама и локалном заједницом,
- сарадњу са родитељима...

Превентивне мере и активности су уграђене у свакодневни живот и рад школе.

Наставне активности. У редовној настави превентивне активности се врше кроз обраду одговарајућих наставних садржаја у различитим наставним предметима.

Предмет	Наставна јединица
Српски језик	"Толеранција на различитост у Станковићевој драми "Коштана"
Информатика	Ризици дигиталне комуникације – дигитално насиље Безбедно понашање на интернету – интернет бонтон Заштита личних података
Физичко васпитање	Елементарне игре по избору ученика, у паровима, са променом места Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација)
Верска настава	Христова љубав према човеку и свету Љубав према људима и природи је љубав према Богу Заједница је основ живота Хришћанске врлине
Грађанско васпитање	Прихватање различитости Кршења права детета Уочавање проблема у друштвеној заједници Одговоран грађанин Примери злоупотребе права детета – трговина децом, деца војници, дечија порнографија, злоупотреба дечијег рада, деца бескућници, насиље над децом...
Историја	Свет између демократије и тоталитаризма
Социологија	Човек у друштву....
Психологија	Вредности и ставови Врсте емоција....
Филозофија	Морал....
ЧОС/ЧОЗ	Правила наше ОЗ Хумани односи међу вршњацима и заједничке акције Ризична понашања Асертивна комуникација Буди промена коју желиш у свету Слаткиш за другара Наши успеси...
Хор	Кроз све наставне јединице јер се ученици уче заједничком наступу, одговорности, разумевању, међусобној помоћи...ради усаглашености у извођењу.
Камерна музика	
Оркестар	

У складу са Смерницама за организацију и реализацију образовно-васпитног рада у основној и средњој школи Министарства просвете, сваки одсек реализује тематске дане, док се на нивоу школе, у оквиру обележавања Дечје недеље, реализује тематски дан актуелне теме за ту годину.

Ваннаставне активности, слободне наставне активности и културна и јавна делатност школе у својим плановима рада истичу мере и активности из области заштите (сви планови су саставни део Годишњег плана рада школе).

Стручно усавршавање запослених обавља се континуираним освешћивањем на значај садржаја Правилника о поступању у одговору на дискриминацију, насиље, злостављање и занемаривање, као и на промоцији и едукацији за коришћење националне платформе „Чувам те“.

Информисање ученика, родитеља и запослених одвија се континуирано. Редовно се информишу о својим правима, обавезама и одговорностима у области заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања. Ученици добијају потребне информације најчешће на часовима ОС и ОЗ, а по потреби и у другим приликама, док се информисање родитеља одвија на родитељским и састанцима Савета родитеља. На почетку сваке школске године Наставничко веће се упознаје са Програмом и планом заштите.

Рано препознавање особа под ризиком од испољавања/трпљења дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања захтева добру сарадњу Тима са одељењским старешинама и родитељима, као и адекватну припрему за ситуације које носе повећан ризик од избијања насиља као што су прославе, посете, студијска путовања, екскурзије и слично.

Превенција трговине људима одвија се у складу са упутствима МПНТР. Наставници и родитељи се упознају са Листом индикатора за прелиминарну идентификацију ученика који су потенцијалне жртве и Водичем за примену. Дефисана је процедура и одређени јасни кораци поступања у случају пријаве сумње на трговину људима.

Сарадња са породицом ученика одвија преко отворених врата, родитељских састанака и Савета родитеља. Индивидуална сарадња се успоставља по потреби. Неопходно је мотивисати родитеље да што више учествују у активностима које спроводи школа.

Сарадња са установама у локалној средини састоји се у учешћу у активностима које организује јединица локалне самоуправе, Полицијска управа Ваљево (предавања, консултације...). Сарадња са Центром за социјални рад, Здравственим центром и Тужилаштвом се одвија по потреби.

Интервентне активности

Дискриминаторно понашање

У случају постојања сумње или дискриминаторног понашања школа поступа увек када је учесник у образовању дискриминисано лице, извршилац дискриминације, односно сведок. Интервентне активности у ситуацији сумње или дискриминаторног понашања обухватају мере и активности којима се они заустављају, осигурава безбедност учесника (оних који трпе, чине или сведоче), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате ефекти предузетих мера.

Редослед поступања у интервенцији подразумева реализовање активности у оквиру шест корака који су одређени Правилником (проверавање сумње или откривање насиља, злостављања и занемаривања; заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника; обавештавање родитеља и предузимање хитних акција по потреби; консултације; мере и активности; праћење ефеката предузетих мера).

Дискриминаторно понашање се, имајући у виду: 1. узраст учесника у образовању, 2. интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања, 3. облик и начин дискриминаторног понашања – узнемиравање и понижавајуће поступање, 4. последица дискриминаторног понашања, разврстава у три нивоа.

Када се дискриминаторно понашање догоди ван простора установе, у било које време, а од стране учесника у образовању, установа предузима мере појачаног васпитног рада, без вођења васпитно-дисциплинског поступка. Уколико се дискриминаторно понашање догоди у простору установе у време образовно-васпитног рада и других активности, предузимају се мере појачаног васпитног рада, покреће, води и окончава васпитно-дисциплински поступак, у роковима и на начин утврђен Законом.

У случају непотврђене сумње дискриминаторног понашања, појачава се васпитни рад и прати понашање учесника у образовању. Када се потврди сумња, директор и Тим за заштиту предузимају мере и активности за повреду законске забране дискриминације.

СУМЊА ИЛИ ДИСКРИМИНАТОРНО ПОНАШАЊЕ

Кораци	Активности	Носиоци активности	Временски период
1. Проверавање добијене информације	<ul style="list-style-type: none"> - непосредно учовање дискриминације, - добијање података о дискриминацији од ученика, родитеља, запослених и других лица, - преглед видео записа, - прикупљање података од учесника и присутних - анонимна анкета учесника у образовању - у случају непотврђене сумње дискриминаторног понашања, појачава се васпитни рад и прати понашање учесника - када се потврди сумња, директор и тим за заштиту предузимају мере и активности за повреду законске забране дискриминације 	сваки запослени који је уочио дискриминаторно понашање или је о њему обавештен	одмах
2. Зауостављање дискриминаторног понашања и смиривање учесника	<ul style="list-style-type: none"> - прекидање дискриминације, - смиривање учесника - пружање прве помоћи, - обезбеђивање лекарске помоћи (по потреби) 	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
	- пријава ОС	дежурни наставник	одмах
	- пријава главном дежурном наставнику (ако ОС није присутан)	запослени који је уочио насиље	одмах
	- разговор са извршиоцем дискриминације - разговор са дискриминисаним лицем	ОС, дежурни наставник	одмах
3. Обавештавање и позивање родитеља	- евидентирање насиља, - обавештавање директора, - обавештавање школског полицајца)	ОС или дежурни наставник (ако ОС није присутан)	одмах
	- обавештавање родитеља (обавештавање Центра за социјални рад ако родитељ није доступан)	ОС или дежурни наставник (ако ОС није присутан)	одмах
	- разговор са родитељима	директор и ОС	24 часа
	- узимање изјава од извршиоца и жртве насиља	директор уз присуство психолога/педагога и родитеља	24 часа
4. Прикупљање релевантних информација и консултације	- узимање изјава од ученика који су присуствовали насиљу	ОС	24 часа
	- процена нивоа дискриминације од стране тима, - разјашњавање околности, анализирање чињеница, - предлагање мера и активности	директор, тим, ОС, особе које су евидентирале НЗЗ	24 часа
	- тражење помоћи од стране надлежних установа у циљу процене нивоа дискриминације	директор	24 часа
	- пријава надлежним органима и ШУ за сваки процењени ниво дискриминације	директор	24 часа
	- уношење података на платформу „Чувам те“	надлежни наставник	24 часа
- покретање васпитно-дисциплинског поступка	директор	у складу са Законом	

5. Предузимање мера и активности	- сачињавање плана заштите (избор активности усмерених на промену понашања, избор носилаца активности и одређивање временске динамике спровођења активности)	тим, ОС, директор, родитељи, учесници дискриминације	7 дана
	- спровођење појачаног васпитног рада	ОС, наставници, тим, родитељи, учесници дискриминације	у складу са роком утврђеним у плану заштите
6. Праћење ефеката предузетих мера и активности	- праћење реализације плана заштите	ОС, тим, родитељи, учесници дискриминације	у складу са роком утврђеним у плану заштите
	- праћење ефеката спроведеног појачаног васпитног рада	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у плану заштите
	- одлука о окончању васпитно-дисциплинског поступка (обустављање поступка или изрицање мере) – уколико је васпитно-дисциплински поступак покренут	директор	30 дана од дана покретања васпитно-дисциплинског поступка
	- одлука о наставку појачаног васпитног рада (ако није дошло до позитивних промена) или о прекиду појачаног васпитног рада (ако је дошло до кориговања понашања ученика у жељеном смеру)	ОС, тим, родитељи, учесници дискриминације	у складу са роком утврђеним у плану заштите

ДИСКРИМИНАТОРНО ПОНАШАЊЕ ЗАПОСЛЕНОГ ПРЕМА УЧЕСНИКУ ОБРАЗОВАЊА

Кораци	Активности	Носиоци активности	Временски период
1. Проверавање добијене информације	- непосредно уочавање дискриминације, - добијање података о дискриминацији од ученика, родитеља, запослених и других лица, - преглед видео записа, - прикупљање података од учесника и присутних - анонимна анкета учесника у образовању	сваки запослени који је уочио дискриминаторно понашање или је о њему обавештен	одмах
2. Заустављање дискриминаторног понашања	- прекидање дискриминације, - позивање помоћи - пружање прве помоћи, - обезбеђивање лекарске помоћи (по потреби)	сваки запослени, посебно -најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
3. Смиривање ситуације	- смиривање учесника - обезбеђивање сигурности и подршке учесника у образовању	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
	- пријава ОС	дежурни наставник	одмах
	- пријава дежурном наставнику (ако ОС није присутан)	запослени који је уочио насиље	одмах

	- обавештавање директора	ОС или дежурни наставник	одмах
4. Обавештавање и позивање родитеља	- обавештавање родитеља	ОС или дежурни наставник (ако ОС није присутан)	одмах
5. Подношење пријаве директору установе	- подношење пријаве директору установе	ОС	24 часа
	- прикупљање информација о дискриминацији поступање у складу са Законом	директор	24 часа
	- разговор са извршиоцем дискриминације - разговор са дискриминисаним лицем	директор	24 часа
6. Консултације тима за заштиту	- сачињавање плана заштите (избор активности усмерених на промену понашања, избор носилаца активности и одређивање временске динамике спровођења активности)	тим, ОС, директор, родитељи, учесници дискриминације	24 часа
7. Обавештавање Министарства – надлежне школске управе	- пријава надлежним органима и ШУ за сваки процењени ниво дискриминације	директор	24 часа
	- уношење података на платформу „Чувам те“	надлежни наставник	24 часа
8. Праћење ефеката	- спровођење појачаног васпитног рада	ОС, наставници, тим, родитељи, учесници дискриминације	у складу са роком утврђеним у плану заштите
	- праћење реализације плана заштите	ОС, тим, родитељи, учесници дискриминације	у складу са роком утврђеним у плану заштите
	- праћење ефеката спроведеног појачаног васпитног рада	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у плану заштите

Насиље, злостављање и занемаривње

Интервентне активности у ситуацији насиља, злостављања и занемаривања или сумње на исте, обухватају мере и активности којима се они заустављају, осигурава безбедност учесника (оних који трпе, чине или сведоче), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате ефекти предузетих мера. Интервенише се када се дискриминација и/или насиље десило или се дешава између: ученика (вршњачко насиље); запосленог и ученика; родитеља и ученика; трећег лица и ученика.

Редослед поступања у интервенцији подразумева реализовање активности у оквиру шест корака који су одређени Правилником (проверавање сумње или откривање насиља, злостављања и занемаривања; заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника; обавештавање родитеља и предузимање хитних акција по потреби; консултације; мере и активности; праћење ефеката предузетих мера).

Ситуације насиља и злостављања у којима су актери ученици (релације: ученик – ученик, ученик – запослени) разврстане су на три нивоа. Од нивоа ће у извесној мери зависити и спроведене активности, као и извршиоци тих активности.

Појачан васпитни рад са ученицима предузима се за све нивое насиља и злостављања. За сваку ситуацију насиља и злостављања са другог и трећег нивоа сачињава се оперативни план заштите за све учеснике (учеснике у насиљу и сведоке). Избор конкретних мера и активности биће одређен у складу са потребама и узрастом ученика. Оне обухватају индивидуални рад са учеником, индивидуални рад са родитељима, групни рад са одељењем (радионице у циљу унапређења

конструктивног решавања конфликта, контроле испољавања емоција, побољшања односа у одељењу), сарадњу са другим установама у локалној средини и друге мере зависно од конкретног случаја.

РЕЛАЦИЈА НА КОЈОЈ СЕ НАСИЉЕ ОДВИЈА:

УЧЕНИК – УЧЕНИК (ВРШЊАЧКО НАСИЉЕ)

1. НИВО

Кораци	Активности	Носиоци активности	Временски период
1. Проверавање сумњи или откривање насиља, злостављања и занемаривања	- непосредно уочавање насиља, - добијање података о НЗЗ од ученика, родитеља, запослених и других лица, - преглед видео записа, - прикупљање података о НЗЗ од учесника и присутних	сваки запослени који је уочио насиље или је о њему обавештен	одмах
2. Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника	- прекидање насиља, - смиривање учесника	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
3. Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција	- евидентирање насиља, - пријава ОС	дежурни наставник	24 часа
	- пријава ОС или дежурном наставнику (ако ОС није присутан)	запослени који је уочио насиље	24 часа
	- евидентирање насиља, - обавештавање родитеља	ОС	24 часа
	- процена нивоа насиља	тим, ОС	24 часа
4. Консултације у установи	- разјашњавање околности, анализирање чињеница, - предлагање мера и активности	ОС, особе које су евидентирале НЗЗ	5 дана
	- разговор са родитељима	ОС	5 дана
	- уношење података на платформу „Чувам те“	надлежни наставник	5 дана
5. Мере и активности	- избор активности усмерених на промену понашања и одређивање временске динамике спровођења активности	ОС, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ	7 дана
	- спровођење појачаног васпитног рада	ОС, наставници (по потреби), родитељи, ученици	1 – 3 месеца
6. Ефекти предузетих мера и активности	- праћење реализације одабраних активности - праћење ефеката спроведених активности - одлука о наставку појачаног васпитног рада (ако није дошло до позитивних промена) или о прекиду појачаног васпитног рада (ако је дошло до кориговања понашања ученика у жељеном смеру)	ОС, родитељи, ученици	1 – 3 месеца

Уколико предузете активности ОС не доведу до жељеног резултата у рад са учеником биће укључена стручна служба школе. Уколико ни рад стручне службе не доведе до успеха и ученик настави са испољавањем насилног понашања, у рад ће се укључити Тим, тј. спровешће се мере и активности предвиђене за други ниво.

2. НИВО

Кораци	Активности	Носиоци активности	Временски период
1. Проверавање сумњи или откривање насиља, злостављања и занемаривања	- непосредно уочавање насиља, - добијање података о НЗЗ од ученика, родитеља, запослених и других лица, - преглед видео записа, - прикупљање података о НЗЗ од учесника и присутних	сваки запослени који је уочио насиље или је о њему обавештен	одмах
2. Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника	- прекидање насиља, - смиривање учесника	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
3. Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција	- пружање прве помоћи, - обезбеђивање лекарске помоћи (по потреби)	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
	- пријава ОС	дежурни наставник	одмах
	- пријава ОС или дежурном наставнику (ако ОС није присутан)	запослени који је уочио насиље	одмах
	- евидентирање насиља, - обавештавање директора, - обавештавање школског полицајца	ОС или дежурни наставник (ако ОС није присутан)	24 часа
	- обавештавање родитеља	ОС или дежурни наставник (ако ОС није присутан)	24 часа
	- разговор са родитељима	директор и ОС	24 часа
	- узимање изјава од извршиоца и жртве насиља	директор уз присуство психолога/педагога и	24 часа
	- узимање изјава од ученика који су присуствовали насиљу	ОС	24 часа
4. Консултације у установи	- процена нивоа насиља, - разјашњавање околности, анализирање чињеница, - предлагање мера и активности	директор, тим, ОС, особе које су евидентирале НЗЗ	24 часа
	- уношење података на платформу „Чувам те“	надлежни наставник	24 часа
	- доношење закључка о покретању васпитно-дисциплинског поступка (по потреби)	директор	48 часова

5. Мере и активности	- сачињавање оперативног плана заштите (избор активности усмерених на промену понашања, избор носилаца активности и одређивање временске динамике спровођења активности)	тим, ОС, директор, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници	7 дана
	- спровођење појачаног васпитног рада	ОС, наставници, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите
6. Ефекти предузетих мера и активности	- праћење реализације оперативног плана заштите	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите
	- праћење ефеката спроведеног појачаног васпитног рада	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите
	- одлука о окончању васпитно-дисциплинског поступка (обустављање поступка или изрицање мере) – уколико је васпитно-дисциплински поступак покренут	директор	30 дана од дана покретања васпитно-дисциплинског поступка
	- одлука о наставку појачаног васпитног рада (ако није дошло до позитивних промена) или о прекиду појачаног васпитног рада (ако је дошло до кориговања понашања ученика у жељеном смеру)	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите

3. НИВО

Кораци	Активности	Носиоци активности	Временски период
1. Проверавање сумњи или откривање насиља, злостављања и занемаривања	- непосредно уочавање насиља, - добијање података о НЗЗ од ученика, родитеља, запослених и других лица, - преглед видео записа, - прикупљање података о НЗЗ од учесника и присутних	сваки запослени који је уочио насиље или је о њему обавештен	одмах
2. Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника	- прекидање насиља, - смиривање учесника	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах

3. Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција	- пружање прве помоћи, - обезбеђивање лекарске помоћи (по потреби)	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
	- пријава ОС	дежурни наставник	одмах
	- пријава дежурном наставнику (ако ОС није присутан)	запослени који је уочио насиље	одмах
	- евидентирање насиља, - обавештавање директора, - обавештавање школског полицајца	ОС или главни дежурни наставник (ако ОС није присутан)	24 часа
	- обавештавање родитеља	ОС или дежурни наставник (ако ОС није присутан)	24 часа
	- разговор са родитељима	директор и ОС	24 часа
	- узимање изјава од извршиоца и жртве насиља	директор уз присуство психолога/педагога и родитеља	24 часа
	- узимање изјава од ученика који су присуствовали насиљу	ОС	24 часа
- обавештавање надлежних установа – ШУ, ПУ, ЦСР	директор	24 часа	
4. Консултације у установи	- процена нивоа насиља, - разјашњавање околности, анализирање чињеница, - предлагање мера и активности	директор, тим, ОС, особе које су евидентирале НЗЗ	24 часа
	- уношење података на платформу „Чувам те“	надлежни наставник	24 часа
	- доношење закључка о покретању васпитно-дисциплинског поступка	директор	48 часова
5. Мере и активности	- сачињавање оперативног плана заштите (избор активности усмерених на промену понашања, избор носилаца активности и одређивање временске динамике спровођења активности)	тим, ОС, директор, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	7 дана
	- спровођење појачаног васпитног рада	ОС, наставници, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите
6. Ефекти предузетих мера и активности	- праћење реализације оперативног плана заштите	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите

	- праћење ефеката спроведеног појачаног васпитног рада	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите
	- одлука о окончању васпитно-дисциплинског поступка (обустављање поступка или изрицање мере) – уколико је васпитно-дисциплински поступак покренут	директор	30 дана од дана покретања васпитно-дисциплинског поступка
	- одлука о наставку појачаног васпитног рада (ако није дошло до позитивних промена) или о прекиду појачаног васпитног рада (ако је дошло до кориговања понашања ученика у жељеном смеру)	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите

РЕЛАЦИЈА НА КОЈОЈ СЕ НАСИЉЕ ОДВИЈА:

УЧЕНИК – ЗАПОСЛЕНИ

Кораци	Активности	Носиоци активности	Временски период
1. Проверавање сумњи или откривање насиља, злостављања и занемаривања	- непосредно уочавање насиља, - добијање података о НЗЗ од ученика, родитеља, запослених и других лица, - преглед видео записа, - прикупљање података о НЗЗ од учесника и присутних	сваки запослени који је уочио насиље или је о њему обавештен	одмах
2. Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника	- прекидање насиља, - смиривање учесника	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
3. Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција	- пружање прве помоћи, - обезбеђивање лекарске помоћи (по потреби)	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
	- евидентирање насиља, - обавештавање директора	запослени који је уочио насиље или запослени који је жртва насиља	одмах
	- пријава ОС (ако није присутан)	запослени који је уочио насиље или запослени који је жртва насиља	

	- обавештавање родитеља	директор	одмах
	- обавештавање центра за социјални рад	директор	одмах
	- разговор са родитељима	директор и ОС	одмах
	- узимање изјава од ученика	директор уз присуство психолога/педагога и родитеља	24 часа
	- узимање изјава од запосленог	директор	24 часа
	- обавештавање Школске управе (за 3. ниво насиља)	директор	24 часа
	- уношење података на платформу „Чувам те“	надлежни наставник	24 часа
4. Консултације у установи	- разјашњавање околности, анализирање чињеница, - предлагање мера и активности	директор, тим, ОС, особе које су евидентирале НЗЗ	5 дана
5. Мере и активности	- сачињавање оперативног плана заштите (избор активности усмерених на промену понашања, избор носилаца активности и одређивање временске динамике спровођења активности)	тим, ОС, директор, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	7 дана
	- доношење закључка о покретању васпитно-дисциплинског поступка	директор	48 часова
	- подношење пријаве јавном тужилаштву/прекршајном суду (по потреби)	директор	7 дана
	- спровођење појачаног васпитног рада	ОС, наставници, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роковима утврђеним у оперативном плану заштите
	- одлука о окончању васпитно-дисциплинског поступка	директор	30 дана од дана покретања васпитно-дисциплинског поступка
6. Ефекти предузетих мера и активности	- праћење реализације оперативног плана заштите	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роковима утврђеним у оперативном плану заштите
	- праћење ефеката спроведеног појачаног васпитног рада	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роковима утврђеним у оперативном плану заштите

	- одлука о наставку појачаног васпитног рада (ако није дошло до позитивних промена) или о прекиду појачаног васпитног рада (ако је дошло до кориговања понашања ученика у жељеном смеру)	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роковима утврђеним у оперативном плану заштите
--	--	---	--

РЕЛАЦИЈА НА КОЈОЈ СЕ НАСИЉЕ ОДВИЈА:

ЗАПОСЛЕНИ – УЧЕНИК

Кораци	Активности	Носиоци активности	Временски период
1. Проверавање сумњи или откривање насиља, злостављања и занемаривања	- непосредно уочавање насиља, - добијање података о НЗЗ од ученика, родитеља, запослених и других лица, - преглед видео записа, - прикупљање података о НЗЗ од учесника и присутних	сваки запослени који је уочио насиље или је о њему обавештен	одмах
2. Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника	- прекидање насиља, - смиривање учесника	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
3. Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција	- пружање прве помоћи, - обезбеђивање лекарске помоћи (по потреби)	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
	- евидентирање насиља - обавештавање директора	ОС или дежурни наставник	одмах
	- обавештавање ОС	дежурни наставник или запослени који је уочио насиље	одмах
	- обавештавање родитеља	ОС	24 часа
	- разговор са родитељима	директор и ОС	24 часа
	- узимање изјаве од ученика	директор уз присуство психолога/педагога и родитеља	24 часа
	- узимање изјаве од запосленог	директор	24 часа
	- обавештавање надлежних служби (МПНТР, полиција, јавно тужилаштво) - уношење података на платформу „Чувам те“	директор надлежни наставник	одмах 24 часа
4. Консултације у установи	- разјашњавање околности, анализирање чињеница, - предлагање мера и активности	директор, тим, ОС, секретар, особе које су евидентирале НЗЗ	2 дана

	- покретање дисциплинског поступка против запосленог	директор	у складу са роковима одређеним законом
5. Мере и активности	- сачињавање оперативног плана заштите (избор активности усмерених на пружање подршке ученику, избор носилаца активности и одређивање временске динамике спровођења активности)	тим, ОС, директор, родитељи, ученик, представници ОЗ	5 дана
	- спровођење активности наведених у оперативном плану заштите	ОС, наставници, тим, родитељи, ученик, представници ОЗ	у складу са роковима наведеним у оперативном плану заштите
	- спровођење дисциплинског поступка	директор и представник синдиката	у складу са роковима одређеним законом
6. Ефекти предузетих мера и активности	- праћење реализације оперативног плана заштите	ОС, тим, родитељи, ученик, представници ОЗ	у складу са роковима наведеним у оперативном плану заштите
	- праћење ефеката спроведених активности	ОС, тим, родитељи, ученик, представници ОЗ	у складу са роковима наведеним у оперативном плану заштите
	- окончање дисциплинског поступка (изрицање мере)	директор	у складу са роковима одређеним законом
	- одлука о наставку реализације плана заштите или о његовом обустављању	ОС, тим, родитељи, ученик, представници ОЗ	у складу са роковима наведеним у оперативном плану заштите

РЕЛАЦИЈА НА КОЈОЈ СЕ НАСИЉЕ ОДВИЈА:

РОДИТЕЉ – УЧЕНИК

Кораци	Активности	Носиоци активности	Временски период
1. Проверавање сумњи или откривање насиља, злостављања и занемаривања	<ul style="list-style-type: none"> - непосредно уочавање трагова насиља, - добијање података о НЗЗ од ученика, родитеља, запослених и других лица, - непосредно уочавање насиља, - преглед видео записа 	сваки запослени који је уочио насиље или је о њему обавештен	одмах
2. Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника	<ul style="list-style-type: none"> - прекидање насиља, - смиривање учесника 	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
3. Предузимање хитних акција	- пријава ОС	дежурни наставник	одмах
	- пријава дежурном наставнику (ако ОС није присутан)	сваки запослени који је уочио насиље или је о њему обавештен	одмах
	- евидентирање насиља	ОС или дежурни наставник	одмах
	- обавештавање директора	ОС	одмах
	- пријава полицији или јавном тужиоцу	директор	одмах
	- разговор са родитељима	директор и ОС	3 дана
	- пријава ЦСР	директор	24 часа
	- обавештење Школској управи (електронским путем)	директор	24 часа
- уношење података на платформу „Чувам те“	надлежни наставник	24 часа	
4. Консултације у установи	<ul style="list-style-type: none"> - разјашњавање околности, анализирање чињеница, - предлагање мера и активности 	директор, тим, ОС, особе које су евидентирале НЗЗ	3 дана
5. Мере и активности	- сачињавање оперативног плана заштите (избор активности усмерених на пружање подршке ученику, избор носилаца активности и одређивање временске динамике спровођења активности)	тим, ОС, директор, родитељи, ученик	5 дана
	- спровођење одабраних активности	ОС, тим, родитељи, ученик	у складу са роковима одређеним у оперативном плану заштите
6. Ефекти предузетих мера и активности	- праћење реализације оперативног плана заштите	ОС, тим, родитељи, ученик	у складу са роковима одређеним у оперативном плану заштите

	- праћење ефеката спроведених активности	ОС, тим, родитељи, ученик	у складу са роковима одређеним у оперативном плану заштите
	- одлука о наставку/прекиду спровођења оперативног плана заштите	ОС, тим, родитељи, ученик	у складу са роковима одређеним у оперативном плану заштите

РЕЛАЦИЈА НА КОЈОЈ СЕ НАСИЉЕ ОДВИЈА:

ТРЕЋЕ ОДРАСЛО ЛИЦЕ – УЧЕНИК

Кораци	Активности	Носиоци активности	Временски период
1. Проверавање сумњи или откривање насиља, злостављања и занемаривања	- непосредно уочавање насиља, - добијање података о НЗЗ од ученика, родитеља, запослених и других лица, - преглед видео записа, - прикупљање података о НЗЗ од учесника и присутних	сваки запослени који је уочио насиље или је о њему обавештен	одмах
2. Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника	- прекидање насиља, - смиривање учесника	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
3. Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција	- пружање прве помоћи, - обезбеђивање лекарске помоћи (по потреби)	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
	- пријава ОС	дежурни наставник	одмах
	- пријава дежурном наставнику (ако ОС није присутан)	запослени који је уочио насиље или је о њему обавештен	одмах
	- евидентирање насиља	ОС или дежурни наставник	24 часа
	- обавештавање директора	ОС или дежурни наставник	24 часа
	- обавештавање родитеља	директор	24 часа
	- обавештавање и разговор са родитељима	директор и ОС	24 часа

	- узимање изјава од жртве насиља	директор уз присуство психолога/педагога и родитеља	24 часа
	- обавештавање ЦСР	директор	24 часа
	- подношење кривичне пријаве јавном тужилаштву односно прекршајном суду	директор	24 часа
	- уношење података на платформу „Чувам те“	надлежни наставник	24 часа
4. Консултације у установи	- разјашњавање околности, анализирање чињеница, - предлагање мера и активности	директор, тим, ОС, особе које су евидентирале НЗЗ	5 дана
5. Мере и активности	- сачињавање оперативног плана заштите (избор активности усмерених на пружање подршке ученику, избор носилаца активности и одређивање временске динамике спровођења активности)	тим, ОС, директор, родитељи, ученик	7 дана
	- спровођење активности садржаних у оперативном плану заштите	ОС, наставници, тим, родитељи, ученик	у складу са роковима утврђеним у оперативном плану заштите
6. Ефекти предузетих мера и активности	- праћење реализације оперативног плана заштите	ОС, тим, родитељи, ученик	у складу са роковима утврђеним у оперативном плану заштите
	- праћење ефеката спроведених активности	ОС, тим, родитељи, ученик	у складу са роковима утврђеним у оперативном плану заштите
	- одлука о наставку спровођења оперативног плана заштите (ако и даље постоји потреба за пружањем подршке ученику) или о прекиду спровођења оперативног плана заштите (ако пружање подршке ученику више није потребно)	ОС, тим, родитељи, ученик	у складу са роковима утврђеним у оперативном плану заштите

РЕЛАЦИЈА НА КОЈОЈ СЕ НАСИЉЕ ОДВИЈА:

РОДИТЕЉ - ЗАПОСЛЕНИ

Кораци	Активности	Носиоци активности	Временски период
1. Проверавање сумњи или откривање насиља, злостављања и занемаривања	- непосредно уочавање насиља, - добијање података о НЗЗ од ученика, родитеља, запослених и других лица, - преглед видео записа, - прикупљање података о НЗЗ од учесника и присутних	сваки запослени који је уочио насиље или је о њему обавештен	одмах
2. Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника	- прекидање насиља, - смиривање учесника	сви запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
3. Предузимање хитних акција	- пружање прве помоћи, - обезбеђивање лекарске помоћи (по потреби)	сви запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
	- евидентирање насиља, - обавештавање директора	запослени који је уочио насиље или оштећени запослени	одмах
	- разговор са оштећеним запосленим	директор	одмах
	- пријава полицији	директор	одмах
	- пријава јавном тужиоцу	директор	одмах
	- уношење података на платформу „Чувам те“	надлежни наставник	одмах
4. Консултације у установи	- разјашњавање околности, анализирање чињеница, - предлагање мера и активности	директор, секретар, представник синдиката	2 дана
5. Мере и активности	- разговор, посредовање, мирно решавање сукоба	директор	5 дана
6. Ефекти предузетих мера и активности	- праћење ефеката спроведених мера - добијање повратне информације од јавног тужиоца и полиције	директор, тим	1 до 3 месеца

РЕЛАЦИЈА НА КОЈОЈ СЕ НАСИЉЕ ОДВИЈА:

ТРЕЋЕ ЛИЦЕ – ЗАПОСЛЕНИ

Кораци	Активности	Носиоци активности	Временски период
1. Проверавање сумњи или откривање насиља, злостављања и занемаривања	- непосредно уочавање насиља, - добијање података о НЗЗ од ученика, родитеља, запослених и других лица, - преглед видео записа, - прикупљање података о НЗЗ од учесника и присутних	сваки запослени који је уочио насиље или је о њему обавештен	одмах
2. Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника	- прекидање насиља, - смиривање учесника	Сви запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
3. Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција	- пружање прве помоћи, - обезбеђивање лекарске помоћи (по потреби)	Сви запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
	- евидентирање насиља, - обавештавање директора	запослени који је уочио насиље	одмах
	- разговор са оштећеним запосленим	директор	одмах
	- пријава полицији	директор	одмах
	- пријава јавном тужиоцу	директор	одмах
	- уношење података на платформу „Чувам те“	надлежни наставник	одмах
4. Консултације у установи	- разјашњавање околности, анализирање чињеница, - предлагање мера и активности	директор, секретар, представник синдиката	2 дана
5. Мере и активности	- разговор, посредовање, мирно решавање сукоба	директор	5 дана
6. Ефекти предузетих мера и активности	- праћење ефеката спроведених мера - добијање повратне информације од јавног тужиоца и полиције	директор, тим	1 до 3 месеца

РЕЛАЦИЈА НА КОЈОЈ СЕ НАСИЉЕ ОДВИЈА:

РОДИТЕЉ - ТРЕЋЕ ЛИЦЕ

Кораци	Активности	Носиоци активности	Временски период
1. Проверавање сумњи или откривање насиља, злостављања и занемаривања	- непосредно уочавање насиља, - добијање података о НЗЗ од ученика, родитеља, запослених и других лица, - преглед видео записа, - прикупљање података о НЗЗ од учесника и присутних	сваки запослени који је уочио насиље или је о њему обавештен	одмах

2. Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника	- прекидање насиља, - смиривање учесника	Сви запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС,	одмах
3. Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција	- пружање прве помоћи, - обезбеђивање лекарске помоћи (по потреби)	Сви запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
	- евидентирање насиља, - обавештавање директора	запослени који је уочио насиље	одмах
	- разговор са оштећеним запосленим	директор	одмах
	- пријава полицији	директор	одмах
	- пријава јавном тужиоцу	директор	одмах
	- уношење података на платформу „Чувам те“	надлежни наставник	одмах

НАСИЛНИ ЕКСТРЕМИЗАМ И ИДЕОЛОШКИ МОТИВИСАНО НАСИЉЕ

Кораци	Активности	Носиоци активности	Временски период
1. Проверавање сумњи или откривање насиља, злостављања и занемаривања	- непосредно уочавање насиља, - добијање података о НЗЗ од ученика, родитеља, запослених и других лица, - преглед видео записа, - прикупљање података о НЗЗ од учесника и присутних	сваки запослени који је уочио насиље или је о њему обавештен	одмах
2. Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника	- прекидање насиља, - смиривање учесника	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
3. Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција	- пружање прве помоћи, - обезбеђивање лекарске помоћи (по потреби)	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
	- пријава ОС	дежурни наставник	одмах
	- пријава дежурном наставнику (ако ОС није присутан)	запослени који је уочио насиље	одмах
	- евидентирање насиља, - обавештавање директора, - обавештавање школског полицајца	ОС или главни дежурни наставник (ако ОС није присутан)	24 часа

	- обавештавање родитеља	ОС или дежурни наставник (ако ОС није присутан)	24 часа
	- обавештавање и разговор са родитељима	директор	24 часа
	- узимање изјава од извршиоца и жртве насиља	директор уз присуство психолога/педагога и родитеља	24 часа
	- узимање изјава од ученика који су присуствовали насиљу	ОС	24 часа
	- обавештавање надлежних установа – јавни тужилац, полиција	директор	24 часа
	- уношење података на платформу „Чувам те“	надлежни наставник	24 часа
4. Консултације у установи	- разјашњавање околности, анализирање чињеница, - предлагање мера и активности	директор, тим, ОС, особе које су евидентирале НЗЗ	5 дана
5. Мере и активности	- сачињавање оперативног плана заштите (избор активности усмерених на промену понашања, избор носилаца активности и одређивање временске динамике спровођења активности)	тим, ОС, директор, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	7 дана
	- доношење закључка о покретању васпитно-дисциплинског поступка	директор	48 часова
	- спровођење појачаног васпитног рада	ОС, наставници, тим, у складу са родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	роком утврђеним у оперативном плану заштите
6. Ефекти предузетих мера и активности	- праћење реализације оперативног плана заштите	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите
	- праћење ефеката спроведеног појачаног васпитног рада	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите
	- одлука о окончању васпитно-дисциплинског поступка (обустављање поступка или изрицање мере) – уколико је васпитно-дисциплински поступак покренут	директор	30 дана од дана покретања васпитно-дисциплинског поступка

	- одлука о наставку појачаног васпитног рада (ако није дошло до позитивних промена) или о прекиду појачаног васпитног рада (ако је дошло до кориговања понашања ученика у жељеном смеру)	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите
--	--	---	---

ТРГОВИНА ЉУДИМА

Кораци	Активности	Носиоци активности	Временски период
1. Проверавање сумњи или откривање насиља, злостављања и занемаривања	- непосредно уочавање насиља, - добијање података о НЗЗ од ученика, родитеља, запослених и других лица, - преглед видео записа, - прикупљање података о НЗЗ од учесника и присутних	сваки запослени који је уочио насиље или је о њему обавештен	одмах
2. Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника	- прекидање насиља, - смиривање учесника	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
3. Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција	- пружање прве помоћи, - обезбеђивање лекарске помоћи (по потреби)	сваки запослени, посебно најближи присутни запослени, ОС, дежурни наставник	одмах
	- пријава ОС	дежурни наставник	одмах
	- пријава дежурном наставнику (ако ОС није присутан)	запослени који је уочио насиље	одмах
	- евидентирање насиља, - обавештавање директора, - обавештавање школског полицајца	ОС или дежурни наставник (ако ОС није присутан)	24 часа
	- обавештавање родитеља	ОС или дежурни наставник (ако ОС није присутан)	24 часа
	- обавештавање и разговор са родитељима	директор	24 часа
	- узимање изјава од извршиоца и жртве насиља	директор уз присуство психолога/педагога и родитеља	24 часа
	- узимање изјава од ученика који су присуствовали насиљу	ОС	24 часа
	- обавештавање надлежних установа – Центар за заштиту жртава трговине људима, Центар за социјални рад, полиција	директор	24 часа
	- уношење података на платформу „Чувам те“	надлежни наставник	24 часа

4. Консултације у установи	- разјашњавање околности, анализирање чињеница, - предлагање мера и активности	директор, тим, ОС, особе које су евидентирале НЗЗ	5 дана
5. Мере и активности	- сачињавање оперативног плана заштите (избор активности усмерених на промену понашања, избор носилаца активности и одређивање временске динамике спровођења активности)	тим, ОС, директор, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	7 дана
	- доношење закључка о покретању васпитно-дисциплинског поступка	директор	48 часова
	- спровођење појачаног васпитног рада	ОС, наставници, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите
6. Ефекти предузетих мера и активности	- праћење реализације оперативног плана заштите	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите
	- праћење ефеката спроведеног појачаног васпитног рада	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите
	- одлука о окончању васпитно-дисциплинског поступка (обустављање поступка или изрицање мере) – уколико је васпитно-дисциплински поступак покренут	директор	30 дана од дана покретања васпитно- дисциплинског поступка
	- одлука о наставку појачаног васпитног рада (ако није дошло до позитивних промена) или о прекиду појачаног васпитног рада (ако је дошло до кориговања понашања ученика у жељеном смеру)	ОС, тим, родитељи, ученици који су учествовали у НЗЗ, представници ОЗ	у складу са роком утврђеним у оперативном плану заштите

Документација и евиденција

Евиденција случајева дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања обавља се у складу са Правилником.

Одељењски старешина бележи насиље на првом нивоу, прати и процењује делотворност предузетих мера и активности и евидентира га у педагошкој документацији.

О случајевима насиља са другог и трећег нивоа, документацију води Тим. Податке анализира стручна служба, а тим два пута годишње извештава директора о свом раду.

Евиденирање случајева насиља, злостављања и занемаривања врши се на постојећим обрасцима и на платформи „Чувам те“.

Образац бр. 1 - евидентирање случајева насиља, злостављања и занемаривања

ЕВИДЕНЦИЈА НАСИЛНОГ ПОНАШАЊА - ПРИЈАВА

Датум настанка насилне ситуације:	
Место:	Време:
☐ у дворишту школе ☐ у ходнику ☐ у тоалету ☐ у учионици/соби ☐ на путу кућа-школа-кућа	☐ пре школе ☐ после школе ☐ на часу - 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ☐ на одмору ☐ у току активности ☐ у току слободног времена
Начин откривања/препознавања:	
☐ личним увидом ☐ од ученика/одраслог посматрача ☐ од родитеља ☐ посредно (сандуче, телеф. пријава) _____	☐ препознавањем знакова знакова ☐ од особе која је доживела насиље ☐ од _____
Учесници насилне ситуације	
Особа која врши насиље	Особа која трпи насиље
☐ Ученик М/Ж _____ разред ОМШ/СМШ ☐ Група: <ul style="list-style-type: none"> ☐ хомогног узраста ☐ хетерогеног узраста ☐ истополна ☐ хетерополна ☐ Одрасли: <ul style="list-style-type: none"> ☐ учитељ ☐ предметни наставник ☐ одељењски старешина ☐ дежурни наставник ☐ техничко особље ☐ административно особље ☐ стручни сарадник ☐ школски полицајац ☐ директор ☐ родитељ (сопствени/туђи) 	☐ Ученик М/Ж _____ разред ОМШ/СМШ ☐ Група: <ul style="list-style-type: none"> ☐ хомогног узраста ☐ хетерогеног узраста ☐ истополна ☐ хетерополна ☐ Одрасли: <ul style="list-style-type: none"> ☐ учитељ ☐ предметни наставник ☐ одељењски старешина ☐ дежурни наставник ☐ техничко особље ☐ административно особље ☐ стручни сарадник ☐ школски полицајац ☐ директор ☐ родитељ (сопствени/туђи)
Кратак опис насилне ситуације: 	
Непосредно видљиве последице: ☐ црвенило лица _____ ☐ огреботина _____ ☐ отеклина на _____ ☐ посекотине _____ ☐ прелом _____ ☐ _____	
Планиране мере и активности: 	

Датум пријаве насилне ситуације

Подносилац пријаве

Образац бр. 2 - евидентирање реализованих активности у току спровођења појачаног васпитног рада

ЕВИДЕНЦИЈА О СПРОВЕДЕНОМ ПОЈАЧАНОМ ВАСПИТНОМ РАДУ

Име и презиме ученика, разред	
Име и презиме задуженог наставника	

Опис проблема/ потешкоће:	
------------------------------	--

Датум	Мере и активности (таксативно навести све предузете мере, начин и време, као и ресурсе који су коришћени)

Датум:

Одељењски старешина:

Образац бр. 3 – за израду Оперативног плана заштите за ситуације вршњачког насиља 2. и 3. нивоа, а његов саставни део је Индивидуални план заштите:

ТИМ ЗА ЗАШТИТУ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Оперативни план заштите се доноси у вези са ситуацијом насиља другог/трећег нивоа која се одиграла у разреду/групи/класи _____ (детаљан опис ситуације налази се у Пријави насилног понашања).

Учесници насиља су ученици:

Оперативни план заштите је донет у сарадњи са ученицима и њиховим родитељима, а предвиђено је спровођење следећих мера и активности:

р.б.	Мере и активности	Носилац активности	Временска динамика	Реализовано
1.				
2.				
3.				
4.				

Датум

Потписи присутних:

ИНДИВИДУАЛНИ ПЛАН ЗАШТИТЕ

Подаци о ученику

Име и презиме ученика _____

Разред/група/класа _____

Општи утисак о понашању у школи (испуњава одељењски старшина уз консултације са Тимом за заштиту деце од насиља):

(социјални статус у одељењској заједници, учешће у школским активностима, расположење, сарадљивост, интеракција са запосленима, интеракција са вршњацима, породични односи, итд...)

Капацитети/снаге детета (испуњава одељењски старшина): *(које облике понашања ученик испољава који су у складу са школским обавезама и очекивањима одељењске заједнице и одељењског старешине, по чему је омиљен у одељењу, у којим активностима је успешан и/или показује високу мотивисаност, у чему је самосталан, истрајан и доследан...)*

Испољени проблеми у понашању ученика *(испуњава одељењски старшина, уз консултацију са предметним наставником, по потреби):*

Циљеви Индивидуалног плана заштите:

Планиране активности *(активности предвиђене Оперативним планом заштите а које се односе на конкретног ученика):*

Датум

Одељењски старшина

ОБАВЕШТЕЊЕ ЦЕНТРУ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД О СУМЊИ ИЛИ ИДЕНТИФИКОВАНОМ НАСИЉУ НАД ДЕТЕТОМ ОД СТРАНЕ РОДИТЕЉА, ОДНОСНО ДРУГОГ ЗАКОНСКОГ ЗАСТУПНИКА ИЛИ ТРЕЋЕГ ЛИЦА, КАО И НАСИЉА ТРЕЋЕГ НИВОА

Прилог – 1.

Установа:	
Адреса:	
Директор установе:	
Контакт:	

Подаци о детету и породици:

Име и презиме детета:		Датум и место рођења:		Разред/ група/ класа	
Име и презиме оца:		Датум и место рођења:			
Име и презиме мајке:		Датум и место рођења:			
Адреса становања:					
Контакт телефон:					

Предузете мере:	
Исход предузетих мера и опис актуелног стања:	
Разлози за обраћање и предлог начина сарадње:	
Приоритет по процени установе:	ХИТНО РЕДОВНО

Датум

Директор

Документација, анализа и извештавање

У спровођењу превентивних и интервентних мера и активности установа:

1. прати остваривање програма заштите установе;
2. евидентира случајеве дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања другог и трећег нивоа;
3. прати остваривање конкретних планова заштите другог и трећег нивоа;
4. укључује родитеља у васпитни рад у складу са врстом и нивоом насиља и праћење ефеката предузетих мера и активности;
5. анализира стање и извештава.

Одељењски старешина бележи насиље на првом нивоу; прати и процењује делотворност предузетих мера и активности и евидентира у педагошкој документацији.

О случајевима који захтевају укључивање тима за заштиту (други и трећи ниво) документацију (службене белешке и сви други облици евидентирања података о лицу, догађају, предузетим радњама и др.) води, чува и анализира за потребе установе координатор Тима.

Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања извештај о свом раду подноси директору школе два пута годишње. Извештај о раду Тима саставни је део полугодишњег извештаја директора школе и Извештаја о раду школе .

Директор школе дужан је да о активностима Тима извести школски одбор, савет родитеља и ученички парламент.

Председник школског одбора:

Милица Степановић Баба Милкић